

Co je to ECVET?

Evropský systém kreditů v odborném vzdělávání (ECVET) je jeden z nástrojů na podporu rozvoje a kvality odborného vzdělávání v zemích Evropské unie. Tento systém usnadňuje vzdělávaným osobám shromažďování, uznávání a přenos jejich ohodnocených výsledků učení se zřetelem k získání určité kvalifikace. ECVET se nejčastěji využívá při mobilitě v odborném vzdělávání (například v projektech mezinárodní mobility v rámci programu Erasmus+ nebo v rámci odborných praxí žáků odborných škol v podnicích) a v celoživotním vzdělávání.

Více informací o ECVET naleznete na <http://www.dzs.cz/cz/ecvet> a <http://www.naerasmusplus.cz/cz/reformy-a-systemy-vzdelavani-ecvet/>

Jaké jsou hlavní principy ECVET?

ECVET je založen na těchto principech:

1. na výsledcích učení, které jsou definovány pomocí znalostí, dovedností a míry samostatnosti a zodpovědnosti účastníka mobility,
2. na jednotkách výsledků učení, které mohou čerpat z národní soustavy kvalifikací NSK (Jednotky mohou být hodnoceny, validovány a uznávány),
3. na kreditu, který je udělen za ohodnocené a dokumentované výsledky učení žáka (Kreditem se nerozumí bodové ohodnocení získaných výsledků učení, ale přidaná hodnota mobility – získaná dovednost, znalost či kompetence)
4. na vzájemné důvěře a partnerství mezi zúčastněnými organizacemi (obvykle školou a trhem práce).

Co je v systému ECVET pojem kredit?

Pojmem kredit se v systému ECVET označují výsledky učení, kterých učící se osoba při odborném vzdělávání dosáhla, které byly ohodnoceny a které se dají shromažďovat za účelem získání profesní kvalifikace nebo převádění do jiných vzdělávacích programů. Proto se tento pojem uplatňuje v případech, kdy se osoba vzdělává na různých místech v rámci formálního i neformálního odborného vzdělávání a kdy se dosažené výsledky učení uznávají a shromažďují.

Nejedná se o bodové ohodnocení, tak jak jej známe např. z vysokých nebo vyšších odborných škol. Některé země používají kreditové body i na úrovni sekundárního vzdělávání, avšak Česká republika mezi ně nepatří.

Co jsou to výsledky učení?

Výsledky učení vyjadřují konkrétně hlavní znalosti, dovednosti nebo míru samostatnosti a zodpovědnosti (kompetence), které by měl účastník získat na konci stáže nebo praxe. Jejich počet obecně nelze určit, závisí především na tom, jak dlouhá stáž je, jaký je její charakter nebo zaměření (zda se žáci učí zcela novým dovednostem, které si následně osvojí nebo zda se jedná o obsluhu jednoduchého přístroje či zdokonalení v něčem, co již žáci znají), ale také na věku žáků a úrovni vstupních znalostí a dovedností i zručnosti, kterou mají. Formulují se nejčastěji pomocí činnostních sloves tak, aby činnosti, které popisují, byly měřitelné a hodnotitelné. Další informace viz šablona JVU na <http://www.naerasmusplus.cz/cz/reformy-a-systemy-vzdelavani-ecvet/>

Jak je používání ECVET rozšířeno v České republice?

ECVET u nás využívají téměř všichni realizátoři projektů mezinárodní mobility v rámci programu Erasmus+ (nejčastěji odborné školy všech druhů). Využívání prvků ECVET je však už časté i v rámci odborné praxe nebo odborného výcviku realizovaných na pracovištích zaměstnavatelů v ČR. Jde především o jasné vymezení a zpřesnění obsahu praktické přípravy prostřednictvím očekávaných výsledků učení, a to včetně využití vhodných

odborných způsobilostí ze souvisejících profesních kvalifikací NSK. Jedná se o žádaný průnik počátečního a dalšího odborného vzdělávání, který často aplikují školy, jež jsou autorizovanými osobami souvisejících profesních kvalifikací. Méně se zatím používání ECVET u nás rozšířilo při dalším vzdělávání zaměstnanců v podnicích nebo při rekvalifikacích uchazečů o zaměstnání.

Je potřeba používat v ECVET nějaké specifické dokumenty?

Ano. Jde o tři specifické dokumenty, které smluvně ukotví vzájemnou důvěru a podpoří transparentnost mobility:

- 1) Memorandum o porozumění
- 2) Smlouva o učení
- 3) Jednotka výsledků učení

Co je Memorandum o porozumění?

Memorandum o porozumění (angl. Memorandum of Understanding) je dokument, který při mobilitě v odborném vzdělávání obvykle vypracovává vysílající organizace a podepisují jej statutární zástupci všech organizací podílejících se na vzdělávací mobilitě, a to před jejím uskutečněním. Vypracovává se na standardizovaném formuláři v jazyce srozumitelném všem zúčastněným organizacím. Formuláře Memoranda jsou k dispozici na <http://www.naerasmusplus.cz/cz/reformy-a-systemy-vzdelavani-ecvet/>. K dispozici na těchto stránkách je také webinář s pokyny pro vyplnění formuláře.

Co je Smlouva o učení?

Smlouva o učení (angl. Learning Agreement) je dokument, který při mobilitě v odborném vzdělávání obvykle vypracovává vysílající organizace. Je to třístranná smlouva, kterou podepisují statutární zástupce vysílající organizace, statutární zástupce přijímající organizace a účastník mobility, v případě jeho nezletilosti pak jeho zákonný zástupce, a to před uskutečněním mobility. Také Smlouva o učení se vypracovává na standardizovaném formuláři v jazyce srozumitelném všem třem stranám, přičemž každý účastník mobility obdrží jedno vyhotovení smlouvy.

Formuláře Smlouvy o učení a webinář s pokyny pro jeho vyplnění je dostupný na adrese: <http://www.naerasmusplus.cz/cz/reformy-a-systemy-vzdelavani-ecvet/>.

Co je jednotka výsledků učení? (JVU, Unit of learning outcomes – ULO)

Jednotka výsledků učení je dokument, ve kterém se uvádějí informace potřebné pro žádoucí průběh mobility, tedy zejména výsledky učení, které si má účastník osvojit. Doporučuje se, aby v jednotce výsledků učení byly uvedeny tyto údaje:

- 1) Název jednotky výsledků učení
- 2) Kód a název oboru vzdělání daného účastníka a ideálně také kód a název profesní kvalifikace NSK, k níž se obsah mobility vztahuje, viz www.narodnikvalifikace.cz
- 3) Stupeň Evropského rámce kvalifikací (EQF), k němuž se související obor vzdělání nebo profesní kvalifikace vztahují
- 4) Výčet očekávaných výsledků učení
- 5) Délka stáže, která se obvykle uvádí počtem dnů nebo hodin

Jednotka výsledků učení může být částí jedné či více kvalifikací.

Národní tým ECVET expertů vypracoval návrh šablony pro tvorbu JVU a návrh šablony hodnotícího záznamu k JVU. Oba tyto dokumenty jsou dostupné na adrese:

<http://www.naerasmusplus.cz/cz/reformy-a-systemy-vzdelavani-ecvet/>.

Co je to Skupina výsledků učení?

Skupina výsledků učení je pojem, který byl zvolen jako alternativní k pojmu jednotka výsledků učení Evropskou komisí v roce 2017. Viz otázka: Co je Jednotka výsledků učení?

Jak vytvořit správný název jednotky výsledků učení?

Název JVU musí odrážet správně stanovený obsah jednotky. Pokud se bude jednat o uzavřený celek výsledků učení, vycházející ze studijního nebo učebního programu, nebude problém vyjádřit konkrétně, jakých činností se JVU týká. Nejsou vhodné příliš obecné názvy (které např. kopírují název celého oboru vzdělání - Malířské práce), názvy uvádějící geografické označení apod. (např. Stáže žáků v Německu, Odborná praxe v Rakousku). Příklady vhodných názvů: Balení dárků pro klienty, Tvorba webových stránek, Výroba dřevěné hračky, Rekonstrukce podlahy v barokním objektu, atd.

Kdo jednotku výsledků učení vypracovává?

Jednotku výsledků učení obvykle vypracovává vysílající organizace (škola), která v souladu se svým studijním programem a po dohodě s přijímající organizací určuje, jaké znalosti nebo dovednosti by měl účastník na stáži získat, aby pro něj byla mobilita odborně přínosná. Překládá se do jazyka srozumitelného oběma organizacím i účastníkům mobility musí být vypracována před odjezdem.

Kolik jednotek výsledků učení je třeba vypracovat?

Počet potřebných jednotek výsledků učení závisí na okolnostech mobility, zejména její délce, úrovni počátečních znalostí a dovedností účastníků a také na cílech. Zpravidla platí, že pro každý pobyt v rozsahu 2-4 týdnů, je třeba vypracovat alespoň jednu jednotku výsledků učení (může se jednat např. o část ve škole a část v podniku, kdy bude mít smysl vypracovat jednotky dvě; nebo je cílem osvojit si dvě nepřímo související dovednosti – např. naučit se ovládat kávovar a připravovat místní dezerty). V případě, že několik účastníků má stejný obsah mobility, stačí pro všechny účastníky jedna stejná jednotka, odlišnosti se pak promítnou do hodnocení. Při dlouhodobějších mobilitách se doporučuje používat přibližně jednu jednotku na každý měsíc stáže. Pokud se stáží zúčastní žáci různých oborů odborného vzdělávání, vypracovává se pro žáky každého oboru alespoň jedna jednotka výsledků učení. Pokud se jedná o odbornou rozsáhlejší činnost, jako je např. vytvoření webové stránky, je možné vytvořit pro dlouhodobé stáže pouze jednu Jednotku výsledků učení.

Je třeba výsledky učení dělit na znalosti, dovednosti a kompetence/míru samostatnosti a zodpovědnosti?

Obsah (náplň) mobility je potřeba vytvořit tak, aby byl jednoduchý, konkrétní a srozumitelný, očekávané výsledky učení ale není potřeba dělit do kategorií. Doporučujeme používat aktivní slovesa označující činnosti, které jsou měřitelné a hodnotitelné. Příklady správných formulací: zhotovuje, provádí, volí technologii, ovládá stroj apod.

Jak se nově formulují kompetence účastníka mobility?

V roce 2017 Rada revidovala Doporučení o Evropském rámci kvalifikací pro celoživotní učení z roku 2008. Kompetence je v něm chápána jako míra odpovědnosti a samostatnosti jednotlivce, kterou během plnění výsledků učení prokazuje.

Pro účely jednotek výsledků učení je možné formulovat míru odpovědnosti a samostatnosti účastníka jako součást očekávaných výsledků učení nebo jako kritéria hodnocení

v hodnotícím formuláři (např. samostatně zpracovává, odpovědně kontroluje, pod dohledem provádí měření, apod.).

Co je potřeba udělat, pokud se vzhledem k okolnostem změni před započítáním mobility její obsah?

Pokud během přípravy na konkrétní stáž vysílající škola dohodne s partnerem její jiný obsah, který však přesto odpovídá stanoveným požadavkům, a ten je skutečně během mobility plněn, je nutné změnit zpracovanou JUV tak, aby co nejlépe odpovídala skutečnosti. Tato JUV včetně hodnoticího záznamu pak bude součástí závěrečné zprávy projektu.

Co je třeba dělat, pokud se skutečný odborný obsah stáže liší od odsouhlasené jednotky výsledků učení, která byla zpracovaná před odjezdem na stáž?

V tomto případě záleží na doprovodné osobě, zda si této skutečnosti povšimne nebo zda se ozvou sami účastníci. Pokud tato situace nastane, je na zodpovědnosti ředitele vysílající školy, zda žákovi po návratu mobilitu uzná v předem deklarovaném rozsahu např. jako celou odbornou praxi nebo zda využije možnosti změny a žákovi bude po návratu udělena např. jen známka do učební praxe, odborného předmětu nebo cizího jazyka a odborná praxe bude řešena individuální formou na území ČR. Je však vhodné, aby získané a ověřené výsledky učení byly zaznamenány.

Lze jednotky výsledků učení používat opakovaně?

U každé nové mobility je třeba si ověřit, zda v minulosti vytvořené jednotky výsledků učení odpovídají aktuálním požadavkům vysílající školy i možnostem přijímající organizace. To se v průběhu času může měnit. Je třeba je dále modifikovat v souladu se změnami požadavků národního týmu expertů ECVET. Informace o těchto změnách získáte na seminářích pro žadatele k aktuální výzvě a je možné je konzultovat s experty ECVET.

Je však také možné, že škola po skončení mobility zařadila jako inovaci některé z výsledků učení obsažených v jednotce do učebních a tematických plánů souvisejících vyučovaných předmětů. Pak se očekávání spojená s jednotkou a rovněž význam a cíle jednotky mohly změnit a škola bude se stejnými očekávanými výsledky učení v téže jednotce už pracovat sice opakovaně, ale již trochu jinak – akcent bude klást např. na míru samostatnosti a zodpovědnosti, protože dané výsledky učení již žák získal ve vysílající organizaci, ale v zahraničí si je upevní a zdokonalí v cizojazyčném prostředí, atd.

Co je to hodnoticí záznam?

Hodnoticí záznam je formulář, do kterého zástupce přijímající organizace zaznamenává hodnocení účastníka. Je povinnou přílohou jednotky výsledků učení a vypracovává se pro každého účastníka mobility a je možné, že se hodnoticí záznam bude při stejné jednotce výsledků učení u jednotlivých účastníků lišit, protože zachycuje skutečně ověřené a ohodnocené výsledky učení. Nevyplněný hodnoticí záznam si veze každý účastník mobility s sebou na stáž a vyplněný si jej ze stáže přiváží. Těžištěm informací v hodnotícím záznamu jsou údaje o tom, co, jak a podle jakých kritérií má být hodnoceno. Šablona pro vypracování hodnoticího záznamu je dostupná na webové stránce Domu zahraniční spolupráce na adrese <http://www.naerasmusplus.cz/cz/reformy-a-systemy-vzdelavani-ecvet/>.

Jaká má být při použití ECVET procedura hodnocení výsledků učení?

Hodnocením (angl. assessment) se rozumí proces posouzení, do jaké míry došlo k osvojení předem v jednotce výsledků učení stanovených znalostí, dovedností a kompetencí/ míry samostatnosti a zodpovědnosti učící se osobou. Zda a do jaké míry zvládla vykonávat odborné činnosti podle předem stanovených kritérií. Hodnocení má být provedeno na závěr stáže osobou z přijímající organizace. Hodnotitel má zaznamenat výsledky svého hodnocení do hodnotícího záznamu účastníka stáže nebo praxe.

Co jsou to kritéria hodnocení?

Obecně je stanovení kritéria chápáno jako nastavení nějakého objektivního měřítka či hodnoty, vzhledem k němuž/k níž posuzujeme výsledky vzdělávacího procesu.

Např.: Jsou suroviny roztříděny podle stanovených měřítek? Je zvolený technologický postup správný? Jsou suroviny vybrány správně podle stanoveného receptu a je jejich množství adekvátní? Byl správně zvolen nástroj? Kritéria ale zahrnují také rychlost práce, přesnost, pečlivost, samostatnost účastníka, zda svou práci a její kvalitu zodpovědně kontroluje, zda je jeho práce v souladu s etikou povolání, odpovídá bezpečnostním předpisům apod. Kritéria se obvykle uvádějí v hodnotících formulářích.

Forma jejich zpracování je individuální, je vždy potřeba respektovat specifika daného oboru.

Šablona hodnotícího formuláře: <http://www.naerasmusplus.cz/cz/reformy-a-systemy-vzdelavani-ecvet/>.

Je možné používat pro hodnocení účastníka známky jako ve škole?

Používání „středoškolské klasifikační stupnice“ se v rámci ECVET nedoporučuje, protože to není v zahraničí všeobecně rozšířené ani jednotně používané.

Hodnocením výsledků učení podle principů ECVET se obvykle rozumí závěrečné hodnocení výsledků učení obsažené v jednotce výsledků učení, avšak v závislosti na charakteru a potřebě oboru vzdělání je možné provádět i hodnocení průběžné. Hodnocení umožňuje zaznamenat, jaký učinil jednotlivec v rámci absolvované mobility pokrok s ohledem na znalosti, dovednosti a kompetence\míru samostatnosti a zodpovědnosti. Hodnocení provádí pracoviště, které účastníka zaměstnalo a zapíše jej do hodnotícího formuláře, na jehož obsahu a formě se vysílající škola předem s přijímající organizací dohodla. Doporučujeme proto vyjádřit hodnocení obecnějšími termíny jako je: úspěš – neúspěš, nebo úkol zvládl, částečně zvládl/zvládl s výhradami, nezvládl apod.

Jak má probíhat hodnocení kvality stáže podle zásad ECVET?

Je vhodné evaluovat průběh mobility a její kvalitu. Pro tyto účely se obvykle doporučuje využívat doprovodnou osobu. Monitoring a hodnocení by mělo být průběžné, aby bylo možné v případě potřeby efektivně zasáhnout. K hodnocení průběhu stáže je možné využívat deníky praxe, ale také např. různé další záznamy (fotografie, prezentace, zprávy na sociálních sítích, rozhovory, atd.)

Může doprovodná osoba účastníka na stáži hodnotit nebo být při jeho hodnocení přítomná?

Hodnocení výsledků učení podle ECVET (princip vzájemné důvěry) má provádět zaměstnanec přijímající organizace, který je s účastníkem v těsném kontaktu po celou dobu stáže a může nejlépe zhodnotit jeho odborné výsledky. Zda bude u tohoto hodnocení přítomna doprovodná osoba nebo zástupce zprostředkovatelské organizace ponecháme na vaší úvaze.

Co je to Europass mobilita? Kde jej lze získat?

V roce 2018 byl vydán nový formulář Europass mobilita, ale postup pro jeho vydávání zůstává stejný. Jeho součástí jsou informace z hodnotícího formuláře, ale je zde také prostor pro zaznamenání obecnějších dovedností účastníka mobility, stejně jako těch, které mohl získat navíc, nad rámec domluveného obsahu. Je to nejrozšířenější mezinárodně uznávaný doklad o absolvování zahraniční stáže a využívá jej téměř sto procent předkladatelů projektů mobilit. Další informace jsou na <http://www.europass.cz/mobilita>

Kdo má zpracovat Europass mobilita? Je to vysílající škola, zprostředkovatel nebo přijímající organizace?

Europass mobilita obvykle vyplňuje přijímající i vysílající organizace. Vysílající organizace vyplní část formuláře a v elektronické podobě jej předá přijímající organizaci, která vyplní zbývající část, dokument vytiskne, potvrdí a předá osobě odpovědné za organizaci, doprovodné osobě nebo přímo účastníkovi mobility. Pokud se partneři dohodnou jinak, je vhodné tento postup popsat a zdůvodnit v závěrečné zprávě projektu. Pokyny pro vysílající instituce k vyplnění Europass mobilita včetně vzorového dokumentu najdete na <http://www.europass.cz/mobilita/>.

Jaký je postup při validaci hodnocení výsledků učení po návratu z mobility?

Validací (angl. validation) se rozumí potvrzení kompetentního orgánu, že výsledky učení, které si učíci se osoba (účastník mobility) osvojila, byly zhodnoceny podle stanovených kritérií a odpovídají požadavkům validačního standardu. Kompetentním orgánem je v této souvislosti vysílající organizace. Za požadavky validačního standardu se považují výsledky učení stanovené v jednotce výsledků učení a způsoby ověření těchto výsledků učení stanovené v hodnotícím formuláři. Validace tedy proběhne tak, že vysílající organizace převezme výsledky hodnocení provedeného v přijímající organizaci a akceptuje je. Výsledkem validace nemusí být žádný dokument.

Jak postupovat při uznávání výsledků učení?

Uznáním (angl. recognition) se rozumí přiznání hodnot (kreditu) osvojených výsledků učení. Uznávání v procesech ECVET znamená, že výsledky učení, které získal účastník mobility, jsou natolik prokazatelné a hodnotné, že mohou nahradit některé odpovídající části studijního programu. Účastník mobility nemusí být z těchto získaných znalostí a dovedností znovu vysílající organizací přezkušován. Uznání provádí vysílající organizace zpravidla tak, že absolvování stáže s jejími výsledky započítají jako absolvování souvislé odborné praxe či její části, absolvování odpovídající části odborného výcviku nebo je ocení v rámci klasifikace z předmětů, které se vztahují k obsahu stáže. U VOŠ, které používají pro svůj studijní program kreditní systém, jsou účastníkům započteny skutečné kredity získané na zahraniční stáži (jako je tomu na vysokých školách).